

Schrift worden aangehaald en omdat het gezag aan één boek toegekend, niet het Nieuwe Testament als geheel raakt³⁴). Wel daarentegen wordt het van beteekenis als Dionysius van Korinthe spreekt van Schriften des Heeren en daarmee duidelijk het Nieuwe Testament bedoelt³⁵), zelfs al, als Aristides de uitdrukking evangelische Schrift neerschrijft³⁶).

ad 2) Het onderzoek naar den naam levert dus niet veel op. We kunnen niet zeggen, dat lang vóór Irenaeus c.s. reeds één naam voor den bundel der Nieuwtestamentische boeken wordt aangetroffen. Tot beter resultaat komen we, als we nagaan, of ook soms al eerder het besef leefde van een innerlijke eenheid. Ik herinner er nadrukkelijk aan, dat we nu niet zoeken naar een gezaghebbende eenheid. We hebben om te vereenvoudigen onderscheiden en vragen dus alleen: vinden we al eerder de boeken van het Nieuwe Testament bijeen? En dan gaan we weer van 200 de geschiedenis terug loopend door. Inderdaad zijn er dan heel wat sporen. Wij vinden de boeken van het Nieuwe Testament in grooteren of kleineren getale min of meer duidelijk tot bundel vereenigd, bij de Scilitaansche martelaren³⁷), bij Theophilus van Antiochië³⁸), bij Dionysius van Korinthe³⁹), bij Polykrates⁴⁰), bij Melito van Sardes⁴¹), bij Justinus⁴²), in den z.g. tweeden brief van Clemens⁴³), bij Irenaeus' presbyter⁴⁴). Maar vooral duidelijk bij Marcion. Marcion is de eerste geweest, die welbewust één Nieuw Testament wilde hebben, bestaande uit één evangelie en een aantal brieven. Hierover kan geen twijfel bestaan na de duidelijke berichten, die ons van meer dan een zijde toekomen⁴⁵). Nu kan men natuurlijk op tweeërlei wijze redeneeren. Men kan zeggen: Marcion zou zulk een eenheid niet hebben gemaakt, indien niet de kerk reeds vóór hem zulk een eenheid had gekend, men kan ook zeggen: uit reactie tegen Marcion moest de kerk nu ook wel tot een eenheid komen. Mij persoonlijk lijkt het laatste wel zoo waarschijnlijk en dat, omdat van eenheid vóór Marcion toch eigenlijk geen spoor is te ontdekken, terwijl na hem die eenheid al spoedig een voldongen feit is⁴⁶). Inderdaad kunnen we ons zeer goed voorstellen, dat de kerk zich door haar strijd tegen Marcion van de eenheid van het Nieuwe Testament bewust werd, zooals ze straks door den kamp tegen het Montanisme leerde verstaan, dat de kanon van het Nieuwe Testament afgesloten was. Marcion is zeer zeker ook van beteekenis, omdat hij aan zijn, zij het willekeurig gevormd Nieuw Testament, gezag toekende. Een en ander heeft de kerk eerst langzamerhand van hem overgenomen. Want nog Hegesippus stelt niet Oud en Nieuw Testament naast elkaar, maar spreekt van ὁ νόμος, οἱ προφῆται καὶ ὁ κύριος, waarmee hij ongetwijfeld zakelijk Oud en Nieuw Testament wilde aanduiden, maar toch ook door de ongelijksoortigheid der uitdrukking toont, dat